ivn natuur educatie Súdwesthoeke

Voorjaar /zomer 2026
Jaargang 38

THACHSA

Verenigingsblad IVN Súdwesthoeke

INSTITUUT VOOR NATUUREDUCATIE

IVN laat jong en oud beleven hoe leuk, gezond
én belangrijk de natuur is

Bestuur

Voorzitter	Hans-peter Bootsma	06-51588081 hprboots@delta.nl
Secretaris	Janny Postma	06-5340965 info.ivnsudwesthoeke@gmail.com
Penningmeester	Vacant	
Coördinator	Arnoud van de Ridder	06-30105981 arnoudvanderidder@gmail.com

Coördinatoren werkgroepen en overige taken

Wilde planten	Ria Brouwer	06-13281992 ria2brouwer@gmail.com
Sneek	Betsie Kool	0515-531571 aemkool@gmail.com
Vlinders	Abel Jagersma	06-47998887 ajh.jagersma@gmail.com
Vogels	Lolke Veenstra	0514-681610 lolkeveenstra@planet.nl
Activiteiten	Johan Bonekamp	Bonekamp.jl@gmail.com
Web redacteur	Wietske Kock	
Redactie Thachsa	Ria Brouwer	06-13281992 redactiethachsa@gmail.com
Redactie Nieuwsbrief	Constance Walstra	06-31774066 constancewalstra@outlook.com
Contactpersoon district	Arnoud van de Ridder	06-30105981 arnoudvanderidder@gmail.com

Banknummer: NL64 TRIO 0320 8569 41
Website: www.ivn.nl/afdeling/sudwesthoeke
Facebook: IVN Sudwesthoeke

Lidmaatschap
Lidmaatschap IVN €25,- (of naar keuze €50,- of 80,-) per jaar. Huisgenootleden €7,50 per jaar. Leden ontvangen tweemaal per jaar de THACHSA.
Aanmelden als lid via https://doemee.ivn.nl/word-lid
Wil je huisgenoot lid worden, meld je dan aan zoals hierboven staat vermeldt en stuur gelijk ook een mail naar Ruud Oudega, beheerder van het ledenbestand, die dan een aanpassing naar huisgenoot lid aanvraagt bij het landelijke IVN.
Adreswijzigingen naar het secretariaat van de afdeling Súdwesthoeke.

Van de redactie

Elke keer weer ben ik blij met het gevarieerde aanbod aan kopij voor de Thachsa. Bestuurlijke stukken, verslagen, waarnemingen, inhoudelijke stukjes. Ze krijgen allemaal een plaats. Soms is het puzzelen om de beschikbare pagina's goed gevuld te krijgen of andersom, om alles op de beschikbare pagina's te krijgen. Dat laatste is natuurlijk het mooiste!
Samen met Betty Schellevis zoek ik iedere keer een thema voor de voorpagina en de tekeningetjes die je verspreid in de Thachsa's kunt vinden. Voor dit nummer is dat bodemdiertjes. Herken je ze? Zit er een vreemd exemplaar tussen?
Voor de voorpagina maakte Betty een bijzondere prent van wijngaardslakken. Hieronder geeft ze een toelichting op hoe deze prent tot stand is gekomen. Als je dit gelezen hebt, kijk dan nog eens vol verwondering naar de voorpagina.

Ik wens je weer veel lees- en kijkplezier.

Ria Brouwer, redactie Thachsa

Toelichting bij het voorblad

De 'prent' op de voorkant van deze Thachsa is een vier-kleuren linodruk. Na het ontwerp op papier of direct op de linoleumplaat worden op de plaat delen weggesneden. Na de eerste druk (meestal in één oplage) worden weer delen weggesneden en volgt een volgende druk met een andere kleur op hetzelfde papier. De prent met de (wijngaard)slakken kreeg vier drukken. Afmeting 25/30 cm. Hoewel ik 'mijn hele leven' lino's druk, wilde ik de techniek verbreden en volgde een cursus reductietechniek voor lino- en houtsnede bij Grafisch Atelier Friesland.
De 'blokje' op de achtergrond bij de slakken verbeelden het spoor van de huisjesslakken. Een naaktslak maakt een aaneengesloten glinsterend spoor.

Betty Schellevis-Guldemeester

INLEVERDATUM KOPIJ VOLGENDE THACHSA:
VOOR 15 november 2026
bij ria2brouwer@gmail.com

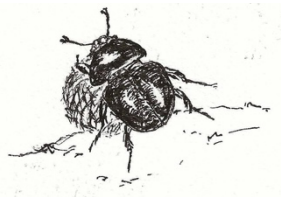
Van de bestuurstafel

Op 18 april hebben Ruud en Anneke Oudega afscheid genomen als bestuurslid van IVN Súdwesthoeke. Wat hebben zij toch ongelooflijk veel gedaan voor het IVN. Het was fijn dat Ria Brouwer, namens de leden, ze tijdens de ALV bedankt heeft voor die inzet.
Janny Postma en ongetekende (Hans-peter Bootsma) werden als nieuwe bestuursleden gekozen. Gelukkig blijft Arnoud van de Ridder nog lid van het bestuur. Hij helpt ons nieuwelingen nu goed op weg. Wij zijn nog in gesprek met een kandidaat-penningmeester dus daar hopen wij een volgende keer over te berichten.
Er zijn nu eerst allerlei praktische zaken te regelen zoals een nieuw e-mailadres waarop de leden ons kunnen bereiken. Dat is geworden info.ivnsudwesthoeke@gmail.com. Overzetten van de bankrekeningen, afwikkelen van de statutenwijziging bij de notaris en het opstarten van een activiteitencommissie.

En er komen ook alweer nieuwe vragen van leden binnen bij het bestuur zoals de vragen: Moeten wij niet meer aandacht schenken aan de invloed van pesticiden op de natuur? Mogen wij een flinke powerbank aanschaffen zodat wij niet meer een lawaaierige generator op fossiele brandstoffen hoeven te gebruiken?

Maar in de afgelopen periode heb ik ook gewoon deelgenomen aan allerlei activiteiten van IVN Súdwesthoeke. Eerst meegedaan aan de bomencursus van Maaike Andela en Sytse Bouwhuis. Drie avonden een mooi programma maar ook buitenactiviteiten om de opgedane kennis in de praktijk te brengen. Wist u dat deze cursus (naar model van de cursus van IVN Súdwesthoeke) ook op drie andere plaatsen in Friesland is georganiseerd?
Op 23 mei mee geweest met de 100 soorten dag van de vogelwerkgroep onder de bezielende leiding van Johan Deinum en Harmen van Dijk. Om 5 uur in de ochtend vertrokken uit Sondel eerst naar Beetsterzwaag en daarna naar het Lauwersmeergebied. Die dag 115 soorten waargenomen. Wat een ervaring.
En gisteren op 29 mei met Lolke Veenstra en Sytse Bouwhuis voor 't Fryske Gea de zandplaten in de Bocht fan Molkwar geïnventariseerd. Daar hebben we gezien dat het goed gaat met de lepelaars.

Wat kan je eindeloos veel leren met zo'n mooie club mensen.

Namens het bestuur,
Hans-peter Bootsma, voorzitter

Welkom nieuwe leden

Sinds de vorige Thachsa hebben zich zeven nieuwe leden gemeld. Van harte welkom bij IVN Súdwesthoeke

Erika van der Baan, Hemelum
Peter Vessies, Workum
Theo de Vries, Rijs
Anna van der Gooy, Kolderwolde
Meagen Hanekom, Sloten
Corry van Strien-van der Sluis, Balk

Terugblik op de Algemene Ledenvergadering 2026 te Heeg

Op zaterdag 18 april 2026 hield IVN Súdwesthoeke haar jaarlijkse Algemene Ledenvergadering te Heeg. Bijna dertig mensen waren naar het Heempark in Heeg gekomen om meerdere onderwerpen door te nemen. Behalve de behandeling van het jaarverslag en de financiële stand van zaken was er ook ruimte voor de wijziging van de statuten. Deze waren al ruim 30 jaar oud en waren hoognodig aan vervanging toe. Ook de wet vanaf 1 juli geeft aan dat er duidelijke statuten moeten zijn. De statuten werden in orde bevonden en na een tweede stemming met meerderheid van stemmen aangenomen.

Foto Arnoud van de Ridder

Ruime aandacht was er ook voor het vertrek van de bestuursleden Ruud Oudega en Anneke Oudega. Ruim zes jaar waren zij actief in het bestuur en vooral Ruud heeft veel werk verzet als penningmeester, voorzitter en secretaris. Maar we moeten het werk van Anneke zeker niet onderschatten. Het echtpaar Oudega laat een volwassen en goede IVN-afdeling achter met een groeiend ledenaantal, volop activiteiten zoals de Groene Avonden, een promotiekar en bekendheid in de streek en samenwerking met andere groene organisaties. Als dank voor hun werk werd hen een dagtrip naar de Marker Wadden en het bijbehorende boek aangeboden. Om het geheel op te fleuren had Ria Brouwer een bosje biologische veldbloemen (Judaspenning) uit eigen tuin meegenomen.
Na twee maal drie jaar was ook Arnoud van de Ridder aftreedbaar, maar de leden gingen akkoord met nog een extra termijn van drie jaar.

De nieuwe bestuursleden, Janny Postma en Hans peter Bootsma, zullen samen met Arnoud de vele taken overnemen en ervoor zorgdragen dat samen met de leden en de werkgroepen er volop doorgestroomd kan worden naar het 40-jarig bestaan van de afdeling eind oktober 2029.

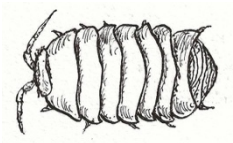
Foto Arnoud van de Ridder

Na het officiële gedeelte waren er nog korte presentaties van de Argusvlinder (door Gwendy Wevers), een toelichting op de educatieve borden voor het Blote Voetenpad op de Hege Gerzen (Ronald Schouten) en Abel Jagersma gaf namens de vlinderwerkgroep nog een uitleg over het 35-jarig bestaan van deze werkgroep op 18 juli 2026.
Al met al een historische en goede bijeenkomst in het watersportdorp Heeg. Het nieuwe bestuur is inmiddels bij elkaar geweest om het werk op te pakken en hoopt dat zij in samenwerking met de leden en de werkgroepen het mooie educatieve werk in de streek tot verdere bloei kan laten komen.

Arnoud van de Ridder

Het officiële verslag van de ALV 2026 is rondgestuurd naar alle aanwezigen en degene die zich afgemeld hebben.
Het verslag is op te vragen bij Janny Postma, secretaris (mailadres zie het colofon).

Ter informatie

Elke maand verschijnt er een algemene IVN nieuwsbrief. Daar kan men zich via de IVN website voor aanmelden.

https://www.ivn.nl/over-ivn/
Zie de donkergroene tekstbalk onderaan deze webpagina.

Het belang van een heemtuin!!

Het (dag)vlinderseizoen kwam dit jaar vroeg op gang. De eerste vlinders vlogen al eind februari. Citroenvlinders, dagpauwogen, kleine vossen, enz. Wat later in het seizoen lieten de witjes en oranjetipjes en nog wat later de kleine vuurvlinder zich ook alweer zien. Vele uren zonneschijn maar erg droog dit voorjaar.

Dit vlinderjaar staat in het teken van voedsel- en waardplanten.
In deze maand zien we het aantal vlinders weer een stapje terugdoen. Reden hiervan is dat de vlinders hun eitjes hebben afgezet, althans, als ze de waardplanten voor hun rupsen hebben kunnen vinden. Deze periode wordt dan ook door de vlinderaars wel de mei/juni-dip genoemd, maar feitelijk zijn we nu in de rupsfase beland. En als alles goed gaat kunnen we in deze periode ook alweer de eerste poppen vinden. Dan duurt het ook niet lang meer en vliegen de vlinders weer rond.

Foto Adriaan Hol

Tijdens de Groene Avond van 20 april jl. ben ik wat dieper ingegaan op het belang van voedsel- en waardplanten en het verlies van habitat. Helaas is de trend een neergaande spiraal, welke vooral zichtbaar is bij de graslandvlinders. Hierbij moet je dan denken aan de blauwtjes (bv. icarus- en bruin-), dikkopjes (groot- en zwartspriet-) en de zandogen (hooibeestje en argusvlinder). Deze laatste is door de Vlinderstichting, in opdracht van de Provincie, gebruikt tijdens een pilot om de graslandvlinders d.m.v. flextelling in kaart te brengen. Bij deze flextelling mag je alle vlinders die je ziet tijdens je wandeling doorgeven. Ook andere insecten kunt je dan melden.

De graslandvlinders zijn matige vliegers en leggen relatief korte afstanden af, mits ze door de wind worden meegevoerd. Daarbij ontstaat een probleem als ze terechtkomen op plaatsen waar geen waardplanten aanwezig zijn. De vlinders kunnen immers geen eitjes op geschikte planten afzetten en zullen uiteindelijk sterven.

Foto Adriaan Hol

Maar wij kunnen de trend omkeren door de afstanden tussen de voedsel- en waardplanten te verkleinen. Door in onze tuinen een plaatsje vrij te maken voor inheemse/gebiedseigen planten. Met andere woorden: van onze tuinen een heemtuin maken! Daarbij helpen wij niet alleen de vlinders, maar ook de bijen en hommels, onze tuinen komen dan letterlijk weer tot leven, druk gefladder en gezoem.

Adriaan Hol

Voor flextellingen, zie https://vlinderstichting.nl/wat-kan-jij-doen/tellen/flextellingen/

Nachtvlindernacht in het Balksterbos

Het Balksterbos bestaat dit jaar ca. 50 jaar. Dit bos(je) wordt beheerd door Staatsbosbeheer. Vogelwerkgroep Balk is hier druk geweest met het plaatsen van vogelnestblokken. Voor Staatsbosbeheer is 50 jaar nog niet zo heel oud, maar door de verdere (woning)bouwplannen komt dit gebied wel steeds meer onder druk te staan. Daarom is inventarisatie wenselijk om het belang van bescherming van dit terrein te onderstrepen.
Nu kregen wij, Vlinderwerkgroep IVN Súdwesthoeke, ter gelegenheid van dit heugelijke feit de vraag of wij in dit bosje een nachtvlindernacht willen organiseren. Natuurlijk doen wij dat en zoals het er nu naar uitziet zullen wij op vrijdag 19 juni met drie lamp+laken opstellingen in dit bosje staan. Tevens geven wij een korte presentatie over het belang van de samenwerking tussen de diverse werkgroepen en organisaties. Ook vertellen wij meer over onze werkwijze.
Wil je een kijkje komen nemen? Dan ben je van harte welkom!

Aanvang: 19 Juni om 21.30 uur, ingang Balksterbos; einde van Klaas van Houtstrjitte (hier is voldoende parkeergelegenheid, zie rode stip op de kaart)

Frisse winter-watervogelwandeling op de Griene Dyk

Op zondagochtend 1 februari ging een groep enthousiaste natuurliefhebbers eropuit voor een winterse watervogelwandeling over de Griene Dyk bij Sneek. Onder begeleiding van natuurgids Janny Postma en Sovon-vogelteller en wetlandwacht Dick Pruiksma verkende de groep dit vogelrijke gebied.

Tijdens de wandeling vertelde Janny over het ontstaan van de Griene Dyk en het Natura 2000-gebied Sneekermeer. Tussen de dijk en het Sneekermeer ligt de Potskar-Súd: een oeverland dat 's winters onder water staat en een belangrijk rust- en foerageergebied vormt voor overwinterende vogels. Het gebied is niet toegankelijk, maar met de verrekijker en telescoop heb je vanaf de Griene Dyk goed zicht op alle vogels die er verblijven.

Foto Dick Pruiksma

Deze ochtend was de Potskar deels bevroren. In de grote wakken zwommen vele smienten – ook wel het 'fluiteendje' genoemd – samen met krakeenden, wilde eenden, meerkoeten en slobeenden. Dick liet een foto zien van de opvallende snavel van de slobeend. Met deze spatelvormige snavel 'slobbert' hij door het water en zeeft met fijne lamellen langs de snavelrand kleine waterdiertjes uit het water.

Niet alle eenden zwommen: sommige stonden op één poot op het ijs om warmte te besparen. Eenden hebben daar volgens Dick nog een slim trucje voor. De slagaders met warm bloed liggen dicht langs de aders die het koude bloed terugvoeren, waardoor het bloed al afkoelt vóór het de ijskoude poten bereikt. Zo verliezen ze minder warmte.

Aan de 'droge' kant van de Griene Dyk foerageerden groepen kolganzen en brandganzen in de weilanden, samen met grote zilverreigers, blauwe reigers, roeken, kieviten en spreeuwen. Een buizerd speurde vanaf een paaltje naar prooi, terwijl een torenvalk biddend in de lucht op muizen jaagde.

Langs de sloot en in het struweel lieten ook kleinere vogels zich zien en horen: winterkoning, koolmees, putter en grote bonte specht. Die laatste was al volop aan het roffelen. In de vaart bij het gemaal zwom een drietal nonnetjes, herkenbaar aan hun zwart-witte verenkleed –mannetjes dus.

Overvliegend zagen we knobbelzwanen, een groep kramsvogels, verschillende meeuwen en aalscholvers. Op de terugweg spotte een deel van de groep zelfs nog een veldleeuwerik.
Alles bij elkaar een prachtige winterochtend, met waarnemingen van zo'n dertig vogelsoorten.

Janny Postma

Foto Dick Pruiksma

Bomencursus 'Bomen voor Beginners' bij Mar en Klif, Oudemirdum

In maart 2026 vond bij Mar en Klif in Oudemirdum de bomencursus *Bomen voor Beginners* plaats. De cursus bestond uit vier bijeenkomsten – drie avonden en één excursie. Tijdens de cursus kwam een groep enthousiaste deelnemers samen om op een laagdrempelige manier 'yn de kunde te kommen' met de wereld van knoppen, bast, blad, leefomgeving van bomen, kunst en cultuur van bomen en veel verschillende boomverhalen. De cursus werd begeleid door twee IVN-cursusleiders: Sytse en Maaike.

Een diverse groep met één gedeelde liefde
De groep deelnemers was bijzonder divers: van jong tot oud, van houtsnijder tot een vriendinnengroep die samen iets leerzaams wilde doen. Sommigen kwamen met een al jaren sluimerende liefde voor bomen, anderen stonden nog helemaal aan het begin van hun ontdekkingstocht. Wat iedereen verbond, was nieuwsgierigheid – en dat bleek een vruchtbare bodem. Tijdens de avonden werd volop kennis, ervaring en anekdotes uitgewisseld. De gesprekken gingen van praktische herkenningskenmerken tot ontroerende herinneringen aan bomen uit ieders leven.

Foto Maaike Andela

Determineren, verhalen en… berken sap
Tijdens de theorieavonden werd gewerkt met knoppenzoekkaarten en verse takken van de twaalf meest voorkomende bomen in de Súdwesthoeke. Deelnemers ontdekten hoe verrassend veel informatie er in een knop verborgen zit. De tweede lesavond stond in het teken van de boom in haar leefomgeving en persoonlijke 'bomenverhalen': iedereen had als huiswerk een eigen verhaal meegenomen. Dat leverde een prachtige mix op van grappige, bezorgde, bevlogen en soms ontroerende bijdragen. Een onverwacht hoogtepunt was het moment waarop een deelnemer een jerrycan vol vers berken sap tevoorschijn haalde. In de pauze werd hiermee samen met een gevulde koek getoost.

Excursies vol herkenning en verwondering
De excursie door het Rijsterbos, de theatertuin en over de camping was voor velen een openbaring. De sfeer was gemoedelijk en het mooie weer hielp mee. Recreanten die toevallig langsliepen, bleven soms even staan om mee te luisteren. Ook hier kwamen de twaalf soorten langs en deelnemers zagen ineens de bomen van hun eigen dorp, straat of wandelroute met nieuwe ogen. De oude eik bij het Rijsterbos maakte diepe indruk.

Foto Maaike Andela. De oude eik

Het vuurtje dat ging branden
Sommige deelnemers kwamen binnen met een al brandende passie voor bomen; bij anderen begon dat vuurtje juist tijdens de cursus te gloeien. Het moment waarop iemand ineens zegt: "O, maar dan is dit dus een…!" – dat blijft bijzonder. Precies daar draait de cursus om: mensen leren kijken, verwondering aanwakkeren en zo de basis leggen voor liefde en bescherming van onze bomen.

Mar en Klif als thuisbasis
De bijeenkomsten vonden plaats in de vertrouwde, huiselijke sfeer van Mar en Klif. Dank ook voor de vrijwilligers Jos en Ria die op de avonden hielpen met koffie, thee en praktische zaken. De zaal lag vol met boeken, zoekkaarten, takken, knoppen en zelfs kastanjeknoppen die net begonnen uit te lopen. De cursus was dit jaar al voor de tweede maal en het lijkt erop dat de animo nog steeds toeneemt.

Maaike Andela en Sytse Bouwhuis

Een van de deelnemers aan de bomencursus, Jetje de Lorm, tekende en schreef over de bomenexcursie:

Bomen in Oudemirdum.

Met zijn dertienen op stap met Sietse Bouwhuis
om kennis te maken met de bomen in de winter.
De knoestige zomer-eik heet ons welkom op de Brink.
De versspringende zij-takjes van de Jep staan in
één vlak, terwijl bij de Esdoorn de takjes juist in paren
voor-achter, links-rechts staan.
We zien de indrukwekkende stam van de 100jarige
populier voor ons oprijzen in een oude tuin.
Lopend over een achterpad, zien we Rinia Staete, waar
lelies plaats gaan maken voor boomgroepjes.
Tot zuil getrweekte beuken staan in de straat. Daarna het bos in.
De zuilboom is waardboom voor de citroen-vlinder; het
is een eigenwijze staak, waarbij zijn takken de stam
recht verlaten.
De inheemse hazelaar is éénhuizig en twee-slachtig;
de katjes hangen en zijn ♂, de hele kleine bloempjes zijn ♀.
Tot slot zien wij in het bos de innige omhelzing
van eik en beuk, die ieder doet lachen.

Jetje de Lorm
(van den Jep)

Bodemdiertjes helpen pake en beppe

Op vrijdag in de voorjaarsvakantie mochten kinderen (en pake en beppe) zich opgeven voor een dag met aandacht voor bodemdiertjes, het thema voor deze week. Als IVN-er en M&K-er (Sabine) ontvingen we op de ochtend en middag kinderen met hun pake en/of beppe en ook wel met hun ouder(s).
We lieten heel veel levende bodemdiertjes zien in bakjes en via loepjes. De wakker gemaakte slakken lieten we over glasplaatjes glijden en veel aandacht kregen de wandelende takken. Rustig mochten ze over handen en armen lopen!
Opgezette vlinders, poppen, torren enz. in glazen bakken werden bestudeerd.
Na vragen, uitleg en weetjes konden de kinderen een bodemdiertje tekenen 'naar de natuur'.

Foto Sabine Boode. Wandelende tak

Foto Sabine Boode

Daarna mochten ze fantasiebeestjes tekenen, knippen, plakken enz. Niemand kwam fantasie tekort! Alles kwam op een A5 papiertje en ze kregen het als boekje mee naar huis. We hoorden niemand deze dag zeggen: 'Jakkes, beestjes!'
Liefdevol bracht ik de levende bodemdiertjes weer terug naar hun vindplaats.
Met aandacht voor dit kleine gewriemel hoop je dat ze later bv. nooit een lokdoos voor mieren plaatsen!

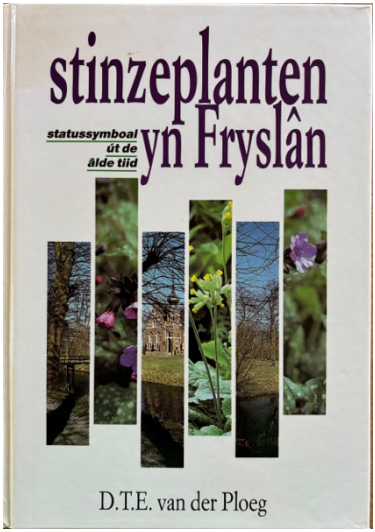
Betty Schellevis-Guldemeester

Stinzenblomkes

Een korte impressie van de lezing van Betty Kooistra over stinzenplanten; 13 april 2026

Op een avond in april kwamen ca. 25 geïnteresseerden naar Mar & Klif in Oudemirdum voor een lezing over stinzenplanten. Kenner van 'stinzenblomkes' Betty Kooistra nam ons mee in het verhaal over deze bijzondere winter- en voorjaarsbloeiers. Hoe zijn deze in feite uitheemse planten vanaf de 16e eeuw in

Fryslân beland, waar kan je ze vinden, wie hebben ze beschreven en welke planten worden gerekend tot de stinzenplanten.
In een rap tempo passeerden al deze onderwerpen de revue.
Hieronder een paar zaken die bij mij zijn blijven hangen.
Stinzenplanten hebben bollen, knollen of wortelstokjes.
Zij zijn voor hun overleven afhankelijk van bodemschimmels; mieren spelen een belangrijke rol bij de verspreiding van de zaden. Verder groeien ze op een kalkhoudende en humusrijke bodem.
Stinzenplanten zijn te vinden bij oude stinzen en adellijke huizen, maar ook rondom kerken, pastorieën en in particulieren tuinen, zoals 'Kooistra-state' in Burgum.
Het vroegst bloeiende (januari-maart) stinzenplantje is de winakoniet (Ayttablomke); o.a. de pastorietuin in Nylân is in dan bedekt met een geel tapijt van deze plantjes.
Het laatst bloeit de adderwortel (njirrewoartel) in mei-juli.
Behalve de voor Fryslân 'echte' stinzenplanten is er ook 'bijgoed', planten die veel in het stinzenmilieu gevonden worden. B.v. keizerskroon, blauwe druifjes en kleine maagdenpalm.
Een interessante website is stinzenflora-monitor.nl , die voor elk jaar aangeeft welke stinzenplanten wanneer en waar in Fryslân en Groningen bloeien.
Een prachtig naslagwerk is Stinzenplanten in Fryslân onder redactie van Jan Pieter de Boer e.a. (2025).
Klassieker is Stinzeplanten yn Fryslân van D.T.E. van der Ploeg uit 1988.
Tot slot nog een weetje: de term stinzenplanten werd in 1932 geïntroduceerd door heemkundige dr. J. Botke; hij noemde de bijzondere planten die hij de Schierstins in Veenwoude vond 'stinsblomkes'.

Om echt te genieten van deze bijzondere flora moet je de stinzenplanten zien. Ga er het komend voorjaar op uit, b.v. aan de hand van de stinzenflora-monitor.
Of ga komend voorjaar mee met de excursie de Betty zal geven op een nader te bepalen datum.

Ria Brouwer

PM op de achter binnenkant van deze Thachsa staan foto's van stinzenplanten.

Stekjes ruilen in 2026

Ook dit jaar was er een stekjesruilbeurs in de heemtuin van Mar & Klif in Oudemirdum. De mensen die de heemtuin onderhouden hadden ervoor gezorgd dat de tuin er spic en span uitzag en dat er voldoende ruimte was om kratten, dozen of potjes met stekjes neer te zetten.
Op zaterdag 9 mei begint de dag voor een aantal leden van de plantenwerkgroep om 10.00. Want voordat de ruilbeurs opengaat moet er al het nodige gebeuren. Om de aandacht van bezoekers en voorbijgangers trekken: een banner ophangen aan de voorgevel van M&K, schoolbord met poster en beachflag IVN voor Mar & Klif plaatsen en de heemtuin opvrolijken met IVN-materiaal. Tenslotte de zelf meegenomen stekjes een plaats geven, zodat er al het nodige staat als de bezoekers komen.

Foto Ria Brouwer

Al voor 11.00 uur melden de eersten zich. Met dozen of tassen met stekjes, met een paar potjes of zonder iets. Om vervolgens stekjes te verzamelen en mee te nemen. Er is keuze uit een grote variëteit aan meest inheemse en wilde planten, maar ook stekjes van kastanjebomen en bessenstruiken zijn present. Aanwezige leden van de plantenwerkgroep vertellen desgewenst van welke plant de stekjes zijn, wat een goede plek is om ze in je tuin te zetten en soms ook hoe de bloei eruit kan zien (leve het mobieltje en Obsidentify!).
Na 14.00 uur loopt het bezoekersaantal snel terug. Mogelijk dat we bij een volgende stekjesruilbeurs de sluittijd veranderen naar 15.00 uur in plaats van 16.00 uur zoals nu.
We krijgen veel positieve reacties van de bezoekers: gezellig, leuk andere plantenmensen de spreken, kunnen we dit echt zomaar meenemen, komt het volgend jaar weer?

Foto Ria Brouwer

Ria Brouwer

Met de plantenwerkgroep op pad …..

Sinds jaar en dag kent IVN Súdwesthoeke (en de voorgangers) een plantenwerkgroep. De leden variëren van 'floristen' met heel veel kennis van inheemse wilde planten, grassen en/of mossen tot liefhebbers van wilde planten die hun kennis willen vergroten. Ook de activiteiten zijn afwisselend: inventariseren van een natuurterrein (veelal op verzoek van een van de Natuurorganisaties en met hulp van Klaas Ybema), wandelen door een gebied met wilde planten en met elkaar aan de hand van een Flora, boek met foto's en tegenwoordig natuurlijk ook Obsidentify in kaart brengen wat er groeit tot een bezoek aan de natuurtuin van een van de leden.

Foto Ria Brouwer

Elk jaar komen we eind maart bij elkaar om een plan voor dat jaar te maken. Zo ook dit jaar op 26 maart jl. in It Heidenskip, waar Janke van der Herberg ons gastvrij thuis ontvangt.
Tot nu toe zijn onze activiteiten gericht op leden van de plantenwerkgroep. We besluiten het dit jaar anders te doen. Alle activiteiten en excursies zijn gericht op leden van de plantenwerkgroep, maar ook andere leden van IVN Súdwesthoeke zijn welkom. Alle activiteiten zullen daarom aangekondigd worden in de maandelijkse Nieuwsbrief. Daarin lees je ook bij wie je je kunt opgeven en andere praktische zaken.

Wat gaan we dit jaar doen?
De stekjesruilbeurs (zie hierboven en een excursie langs de Lieuwe Klazensleane richting Workum zijn bij het verschijnen van deze Thachsa al geweest.
Wat nog volgt:

- Grassen inventariseren in het weiland achter het huis van Janke in It Heidenskip.
- Inventarisatie van de proefveldjes van Natuurmonumenten in het Lycklamabos. Ronald en Klaas doen dit voor het tweede jaar op verzoek van Natuurmonumenten en wij inventariseren mee (en leren planten te herkennen).
- Bezoek aan de Afsluitdijk bij het Waddencentre om de flora op de dijk te bekijken. Gevolgd – met een kleine groep – door een bezoek aan de tuin van de familie Lohman in Cornwerd.

- Bezoek aan de wilde plantentuin van Baukje in Mirns.
- En wat er verder nog spontaan opkomt.

Wees welkom bij een van deze excursies.
Nogmaals: nadere info vind je in de maandelijkse Nieuwsbrieven.

Ria Brouwer,
coördinator Plantenwerkgroep

Naschrift:

Bezoekers aan de stekjesruilbeurs vroegen: 'Komt dit volgend jaar weer?' Dat is nog niet zeker. Ik stop na de zomer met het coördineren van de plantenwerkgroep en dus ook van de stekjesruilbeurs.
Het wordt tijd dat een andere IVN-er, met nieuwe ideeën en inspiratie dit gaat overnemen.
Je hoeft geen gevorderde plantenkenner te zijn voor deze taak, liefde en belangstelling voor de flora is wel belangrijk.
Het is een taak die in het voorjaar de nodige tijd vraagt om samen met andere leden van de plantenwerkgroep de activiteiten te organiseren. Als alles eenmaal op de rails staat is het vooral meegenieten van alle activiteiten.
Spreekt je dit aan of wil je meer weten, neem dan contact met mij op.

Natuureducatie bij het Blotevoetenpad op De Hege Gerzen

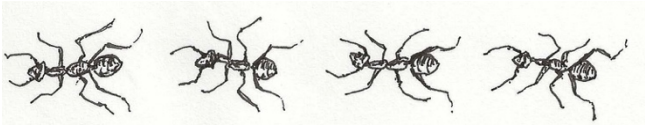
In de Thachsa van een jaar terug schreef ik een stukje over de stand van zaken met betrekking tot onze natuurquiz voor kinderen. We zijn inmiddels een jaar verder, Stichting Bas Backer heeft ons voorzien van een mooie som geld en het project nadert haar voltooiing. Degenen die aanwezig waren bij de ALV in Heeg hebben al kennis kunnen nemen van de informatieborden. Inmiddels zijn ook de staanders klaar. Alles mooi duurzaam en onderhoudsvriendelijk vormgegeven. 5 Mei jl. hebben we als werkgroepje onze vrijheid gevierd met het gezamenlijk bepalen waar de informatieborden langs het Blotevoetenpad moeten komen. En dan is het

moment daar dat al ons werk culmineert in het daadwerkelijk plaatsen van de borden.

Op het moment dat jullie dit lezen, zou het zo maar kunnen zijn dat de natuureducatieroute al feestelijk geopend is en de eerste kinderen de natuurquiz al hebben gedaan. Op het moment dat ik dit schrijf (4 mei) heb ik daar nog geen concreet zicht op.

Betty, Wytske, Rianne, Sjerp en ik zijn erg benieuwd of onze natuurquiz een beetje in de smaak valt bij onze doelgroep. We gaan het meemaken.

Ronald Schouten

Vaarwel Turegluur

Na elf jaar trouwe dienst en veel plezier kwam er op bevrijdingsdag 5 mei een einde aan de samenwerking tussen de Turegluur, het IVN en Arnoud en Annemiek. Het was al eerder aangekondigd om met de Turegluur te stoppen op markten, bijeenkomsten, fairs en boeren-bijeenkomsten, maar op 5 mei werd de Turegluur afgeleverd op het parkeerterrein van De Hege Gerzen bij Sjerp Jaarsma. Het waren elf mooie jaren met vele markten, gesprekken met duizenden mensen en veel aandacht vanuit de media om het werk van het IVN onder de aandacht te brengen van kinderen en hun heit, mem, pake en beppe.
Arnoud en Annemiek blijven nog wel een aantal marktdagen doen in Woudsend en de Groene Markt in Harich, maar dan zonder de Turegluur.
Op het terrein van de Hege Gerzen vindt de mobiele vogelkijkhut een mooie plek ergens nabij het Blotevoetenpad op het terrein, zodat de bezoekers ook kennis kunnen maken met de mobiele vogelkijkhut.

Arnoud en Annemiek

Foto Arnoud van de Ridder. Turegluur

Blik op vogelwerkgroep IVN Súdwesthoeke

Van coördinator Lolke Veenstra ontving ik een bericht vanuit Frankrijk: Ik zit hier tussen de wielewalen en rode wouwen, dus zou jij en iets willen schrijven voor de Thachsa?
Omdat ik vanaf het begin actief ben binnen de groep, ik educatie hoog in het vaandel heb en omdat ik het belangrijk vind dat de groep in de Thachsa iets van zich laat horen, ben ik even in de pen geklommen.
Kort na de oprichting van IVN Gasterlân werden enkele werkgroepen opgericht waaronder de vlinderwerkgroep, die binnenkort 35 jaar bestaat. Bijna tien jaar later werd de vogelwerkgroep opgericht. In de beginjaren richtte deze groep zich vooral op inventarisatie van broedvogels, maar ook op waterwild- en slaapplek-tellingen. Bij broedvogels namen enkele leden met BMP-ervaring, minder ervaren leden mee het veld in (BMP is een standaardmethode van SOVON om broedvogels te inventariseren).

Foto Jan Tijsma. Spreeuw voert jong

Heel veel gebieden zijn toen op broedvogels in kaart gebracht waaronder Lyklamabos, Star Numanbos, Balksterbos, Bremer Wildernis, Harichsterbos en Wikelerbosk.
Er werd twee keer per jaar vergaderd en dat is nu nog zo. Op deze avonden worden vogelervaringen met elkaar gedeeld, is er altijd een terugblik, een vooruitblik en minimaal één presentatie door één van de werkgroep leden. Zo hield op de voorjaarsbijeenkomst Johan een inleiding over zijn nieuwe baan bij Collectief Súdwestkust, dat zich bezighoudt met agrarisch en particulier natuurbeheer. Ook werd er door Durk en door ondergetekende iets gepresenteerd over respectievelijk de rosse vleermuis in het Wikelerbosk en over dagvlinder-monitoring op het Oudemirdumerklif.
Meestal organiseert de groep twee activiteiten voor werkgroep-leden zoals een 100-soortendag en een avondexcursie in een vogelrijk natuurgebied.
Natuurlijk zijn er ook leden- en publieksexcursies, zoals dit jaar wederom een bezoek aan een biologische melkveehouderij in combinatie met een aangrenzend natuurgebied. De vroege vogelexcursie en excursies watervogels en najaarstrek staan min of meer vast in ons jaarprogramma.

Drie keer hebben twee leden van de groep een cursus ‘Herkenning (zang)vogelgeluiden’ georganiseerd. En met succes want enkele, relatief jonge, deelnemers zijn daarna actief aan de slag gegaan met dit thema. Zeer verassend om te melden is dat twee van hen, Harm en Johan al zover gevorderd zijn , dat zij dit jaar voor de tweede maal, op verzoek van It Fryske Gea, de opnieuw ingerichte Mokkebank op BMP methode inventariseren! In de najaarsvergadering hebben Harm en Johan een fraaie presentatie gegeven over dit gebied en haar broedvogels.

Foto Ria Brouwer. De Ral, vogelkijkhut op de Mokkebank

De werkgroep bestaat momenteel uit ca. zestien leden. Van degene die lid wordt van de groep, verwacht en we dat hij of zij actief is (of wordt) met vogels, en af en toe iets terugkoppelt aan de groep, want wij zijn tenslotte een wérk-groep. Hierbij hoeft de lat echter helemaal niet hoog te liggen.
Voor meer info kunt contact opnemen met de coördinator Lolke Veenstra lolkeveenstra@planet.nl

Namens de werkgroep,
Sytse Bouwhuis

Ronald en Sytse geëerd als vrijwilliger bij Natuurmonumenten

Op zaterdag 9 mei was de jaarlijkse vrijwilligersdag van Natuurmonumenten in Hotel Tjaarda nabij Heerenveen. Ongeveer 50 vrijwilligers uit geheel Friesland werden getrakteerd op koffie, oranjekoek, een excursie door Oranjewoud en mooi weer.

Elk jaar zet Natuurmonumenten ook een aantal mensen in het zonnetje ,die vrijwilligerswerk doen. Dat kan onderhoud en beheer zijn, educatief werk, administratief of op een andere wijze. De nieuwe gebiedsmanager voor Friesland en De Wadden, Agnes Bakker, reikte ook twee speldjes van waardering uit aan respectievelijk Ronald Schouten en

Sytse Bouwhuis. Ronald kreeg een speldje van de Skries, omdat hij al twintig jaar vrijwilligerswerk (onderhoud Lyclamabos, excursies etc.) doet en Sytse een speldje van een ijsvogel voor vijf jaar trouwe vrijwilligersdienst (inventariseren vogels, vlinders, bomen). De mannen werden in het meizonnetje onder een grote lindeboom op de digitale plaat gezet en waren zichtbaar blij met hun speldje.

Arnoud van de Ridder

De foto's zijn gemaakt door Arnoud van de Ridder

Bijzondere waarneming, Zilveren Maan in Oudemirdum

Iedere morgen maak ik wel even een snel rondje door onze achtertuin, klinkt wat groter dan het is. De meeste tuintjes zijn strak aangeharkt, maar in onze tuin vind je wat meer wilde planten. Robertskruid, kleefkruid, koekoeksbloem, enz. Planten die dikwijls voor onkruid worden uitgescholden en toch o zo belangrijk zijn. Maar goed…. het warmt alweer lekker op, wat is dat?? Er ging een oranje flits door de tuin, dus maar even snel mijn camera halen, je weet maar nooit. Eindelijk kreeg ik het in het vizier…. nee dat kan niet!!.... wat een parelmoervlinder? Maar naar beter kijken zag ik dat het de zilveren maan was, zeer bijzonder voor hier, omdat dit een vlinder is voor vochtige, moerasachtige gebieden. Vlinder doorgegeven op waarneming.nl. Een paar uur later kreeg ik al reactie…. Klopt je locatieaanduiding wel? En moest vervolgens de controleur van waarneming.nl overtuigen van mijn gelijk. Het e.e.a. laat dus wel zien hoe bijzonder de waarneming is.

Adriaan Hol

Foto's Adriaan Hol. Zilveren maan

Bijzondere waarnemingen

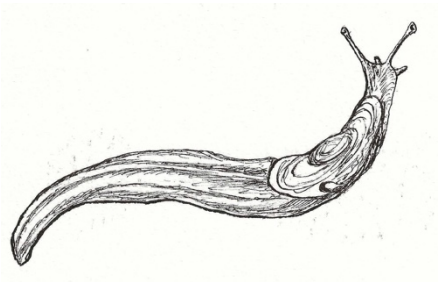
Hier had ook jouw bijzondere waarneming kunnen staan!
Want in de natuur en ook in je eigen tuin is altijd wel wat bijzonders te zien, of je nu fietst, wandelt, vaart of in een vogelkijkhut zit.
Deel dit met andere IVN-ers. Maak een smartphone foto en beschrijf kort wat deze waarneming zo bijzonder maakt en stuur een mailtje met tekst en foto('s) naar ria2brouwer@gmail.com

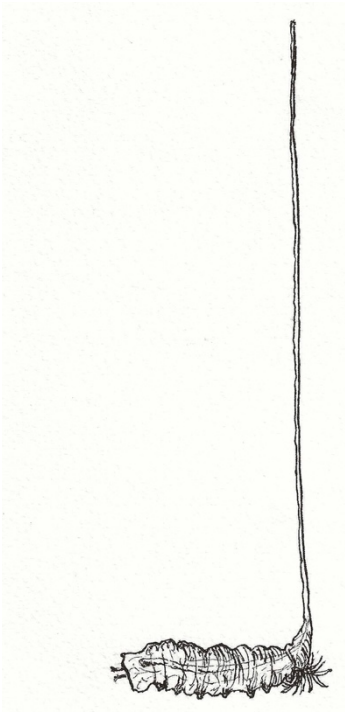
De wereld is van iedereen

Nico de Haan, bekendste vogelaar van ons land, is onlangs overleden. Met zijn bevlogen verhalen wist hij velen te inspireren. Eén van zijn uitspraken: 'Verwondering en kennis zijn de basis voor bescherming' En zo is dat!
Want als we amper weten wat reeds verloren is gegaan en de resterende natuur niet op waarde weten te schatten, dan wordt bescherming (van lokaal tot op wereldniveau) lastig.
Laten we daarom elkaar alsjeblieft inspireren, ten behoeve van de wereld. Een wereld (die ook m.b.t. natuur en milieu sterk gepolariseerd is) achterlaten als een leefbare wereld, is toch iets wat we allemáál willen! Dat we hierbij elkaar uitmaken voor klimaatdrammer, geitewollesok of juist voor egoïst of wappie, levert niks op. Polarisatie en cynisme maakt boos, verdrietig en leidt tot niets!
Dat vond ook Nynke Laverman. Tot zij zich voor haar laatste voorstelling terugtrok in de natuur. Ze wilde niet langer de moedeloosheid uitstralen waar je alleen maar negatief van wordt. En de eik, zo'n een dikke solitaire zomereik van 300 jaar, gaf haar (niet letterlijk) het antwoord. Dit resulteerde in de nieuwe theatervoorstelling 'Oak' waarin zij ons laat inspireren en ons wijst op de kracht van de natuur.
Dit is ook mede de reden voor mij om excursies te geven en kennis te delen. Onlangs, bij de vroege -vogel-excursie in Wikel, waren er ineens andere geluiden dan die van vogels die de aandacht trokken. Ze klonken vanuit een vleermuizenkast. Geluiden met een frequentie die voor ons kennelijk duidelijk hoorbaar waren. Tja en dan kan ik het niet nalaten om hier iets over te zeggen: "Terwijl fitis en tjiftjaf net terug zijn uit Afrika omdat hier in de winter geen eten is, kiest de vleermuis voor een winterslaap zónder te eten"! Maar hoe dan? Met een klein beetje vetreserve aan boord zakt hun lichaamstemperatuur tot bijna omgevingstemperatuur en zakt de hartslag naar slechts één tot twee slagen en per minuut! Hoezo energie-efficiënt? Fascinerend!
En dan de bomen. Zij doen iets waar wij mensen, met al onze technische en technologische kennis, niet aan kunnen tippen! Zij vangen CO2 af en slaan (zonne)energie duurzaam op in hout. Onze bomen doen dat gewoon. Kijk naar de natuur en laat je verwonderen! Het leidt tot kennis en uiteindelijk tot bescherming én oplossingen. Het geeft ons hoop en positieve energie.
En die hoop komt soms uit onverwachte hoek zoals recent bij koningsdag in Dokkum. Hierbij koos de organisatie als slotact niet voor het gedateerde volkslied, maar voor het nummer van popgroep The Scene: 'Iedereen is van de wereld, de wereld is van iedereen'.
En zo is dat!

Sytse Bouwhuis

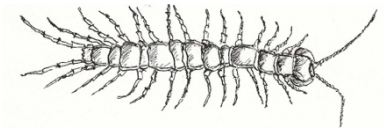

Excursieprogramma IVN-Súdwesthoeke 2026

Hieronder vind je het programma voor het tweede halfjaar van 2026. Voor de meeste activiteiten is opgave nodig! Eventuele wijzigingen lees je in de Nieuwsbrief en vind je op de website.

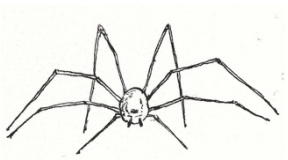
Vrijdag 19 juni (gewijzigde datum!): **Inventarisatie Nachtvlinders met 'lamp en laken' in het Balksterbos in Balk**
Start: 22.00 uur (gewijzigde aanvangstijd). De precieze locatie volgt per email na **opgave** bij de gids Adriaan Hol armarius02@gmail.com

Vlinderexcursies op 28 juni, 12 juli, 26 juli, 9 augustus, 23 augustus, 6 september en 20 september
De hele zomer door zijn er vlinderexcursies in de Wyldemerk.
Alle excursies beginnen om 13.30 uur op het parkeerterrein van Staatsbosbeheer aan de Wyldemerkwei.
Voor opgave (niet verplicht) en informatie: amarius02@gmail.com

Zaterdag 6 juni: Slootjesdag voor kinderen, Troelstraweg 15, 8524 BK Teroele
Tijd: 13:00-16:00 uur. Plaats: privéterrein aan de Troelstraweg in Teroele. Gids: Constance Walstra, vrije inloop, informatie via constancewalstra@outlook.com
Bij de Slootjesdagen gaan kinderen en hun (groot)ouders met een schepnetje, loeppotje en een zoekkaart het onderwaterleven van de sloot ontdekken. Voor wie zijn schepnetje pakt, gaat er een nieuwe wereld open.

Zondag 7 juni: Slootjesdag voor kinderen in Sneek
Tijd: 13:30 tot 16:30 uur. Plaats: Recreatiegebied De Potten, Paviljoenwei/Griene Dyk nabij Sneekermeer. Gids: Janny Postma, vrije inloop, informatie via jannypostma747@gmail.com

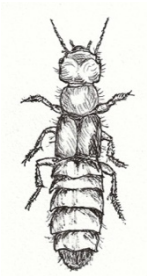
Bij de Slootjesdagen gaan kinderen en hun (groot)ouders met een schepnetje, loeppotje en een zoekkaart het onderwaterleven van de sloot ontdekken. Ontdek een nieuwe wereld. Wie benieuwd is naar al deze bijzondere diertjes kan zijn hart ophalen tijdens de Slootjesdag.

Zaterdag 27 juni: Excursie Sneekermeer-Griene Dyk-Potskar
Deze excursie is onder voorbehoud vanwege het broedseizoen. Tijd: 14.00 tot 16.00 uur. Startpunt gemaal Gauwstersyl aan de Grienedyk. Gidsen Janny Postma en Nico Brandsma, in samenwerking met Staatsbosbeheer en Stichting Griene Dyk Natuurlijk. **Aanmelden verplicht** i.v.m. beperkt aantal deelnemers en het voorbehoud via jannypostmna747@gmail.com
Een wandeling door de boezemlanden van Potskar-Noord en over de historische Griene Dyk. Ga mee wandelen en maak kennis met de bijzondere planten en dieren van het Natura2000 Sneekermeergebied.

Zaterdag 4 juli: Kennismaken met de De Twigen
Start 10.00 uur tot 12.00 uur. Voor het startpunt rijdt u naar de Tramwei in Joure (de oude weg naar Sneek). Komt u vanaf Joure dan is de ingang naar De Twigen aan de linkerkant van de weg ongeveer 100 meter voorbij de afslag naar de snelweg. Gids: Constance Walstra. **Opgave** via constancewalstra@outlook.com
Een verrassende natuurwandeling door het 20 ha grote gebied De Twigen (tussen Sneek en Joure) met informatie over de ontstaansgeschiedenis en de aanwezige flora en fauna.

Freed 21 augustus 2026 Maklik tagonklike ekskurzje troch de moaie Slottún fan Riis
Tiid: fan 10.00 – 11.30 Plak: Slottún fan de Rysterbosk, Parkearterrein Marderleane 2, 8572 WG Rijs, Gids: Baukje Miedema. Fan te foaren opjaan fia baukjemiedema@home.nl
Yn de slottún fan it Ryster Bosk stiet in wielde oan ynheemske blommen, struken en beammen. Fansels witte ynsekten en fûgels dat plak ek te finen. Hearlik om dêr op in simmermoarn te wêzen en fan te genietsjen.

De ekskurzje giet fanôf it parkearplak neist it Rysterbosk oer betonnen paden troch de Slottún. De lingte is yn totaal 1,5 kilometer en ûnderweis komme wij 2 kear in bank tsjin. Hiel geskikt dus foar minsken dy't minder goed rinne kinne en wol graach bûtendoar binne tusken alles dat libbet.

Stinzenplanten

Deze stinzenplanten kwamen ter sprake in de lezing van Betty Kooistra.
De foto's maakte ik de afgelopen jaren op verschillende plaatsen in Fryslân.
Ria Brouwer

Sneeuwklokjes Jongemastate Raerd

Holwortel. MartenastateCornjum

Gele anemoon. Martenastate Cornjum

Gevulde anemoon. Wikelerbosk

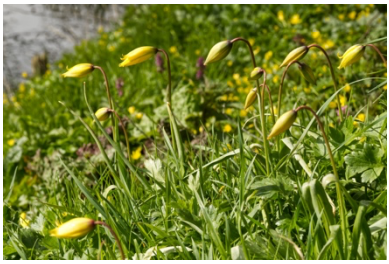
Blauwe anemoon. Martenastate Cornjum

Daslook. Wikelerbosk

Gevlekt longkruid. Epemastate IJsbrechtum

Bostulp. Dekemastate Jelsum

INSTITUUT VOOR NATUUREDUCATIE

IVN verbindt mens en natuur.
We laten jong en oud beleven hoe leuk, leerzaam, gezond én belangrijk natuur is.

ivn natuur educatie
Súdwesthoeke

Excursies
Lezingen
Cursussen
Activiteiten

Nieuws
en actuele
informatie voor
iedereen

Zomerklokjes. Slottuin Rijs

www.ivn.nl/afdeling/sudwesthoeke
Facebook IVN Súdwesthoeke